

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 29 ΚΑΙ 30
ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ
ΕΡΓΑ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2018 ΕΩΣ 2021

Αρ. Αίτησης Πολεοδομικής Άδειας: ΛΕΜ/01119/2020

ΕΡΓΟ: ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΠΑΡΚΟ (4,1 MW)
ΣΤΗΝ ΑΝΩΓΥΡΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

1. Εισαγωγή

Στα πλαίσια των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2021, η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) για το Προτεινόμενο Έργο υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή με σχετική επιστολή από το Επαρχιακό Γραφείο Λευκωσίας (Αρ. Φακ. ΛΕΜ/1119/2020 και ημερομηνία 13/1/2021) για αξιολόγηση.

Με την υποβολή της πιο πάνω ΜΕΕΠ, ο κύριος του έργου προχώρησε, όπως προβλέπουν οι πιο πάνω Νόμοι, στη γνωστοποίηση σε δύο (2) ημερήσιας κυκλοφορίας εφημερίδες, για την υποβολή στην Περιβαλλοντική Αρχή εντός τριάντα (30) ημερών, απόψεων ή παραστάσεων από το κοινό αναφορικά με το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ ή αναφορικά με τις επιπτώσεις που η εκτέλεση ή λειτουργία του έργου ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον.

Για το εν λόγω έργο πραγματοποιήθηκε δημόσια παρουσίαση / διαβούλευση στις 13 Μαΐου 2021 μετά από τη δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης σε εφημερίδα.

Η Επιτροπή Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον εξέτασε το Έργο σε συνεδρία της στις 28/9/2021.

Στα πλαίσια της συνεδρίας της εν λόγω Επιτροπής, ζητήθηκαν οι πιο κάτω πληροφορίες και υποβλήθηκαν τον Φεβρουάριο 2022, οι οποίες κρίθηκαν σημαντικές για την αξιολόγηση του έργου:

- 1) Η ειδικότητα του μελετητή που έκανε τις 8 καταγραφές πουλιών.
- 2) Κτηματολογικό χάρτη με το τεμάχιο για την εν λόγω προτεινόμενη ανάπτυξη στον οποίο να υποδεικνύεται
  - i. Η πρόσβαση στο τεμάχιο.
  - ii. Ο χώρος επί αυτού με επίστρωση με crush run.
  - iii. Η όδευση καλωδίων και σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ,
- 3) Κατά πόσο έχει εντοπιστεί το είδος *Proromacrus cypricus* εντός των τεμαχίων και αν οι χαρουπιές που υπάρχουν στο τεμάχιο διαθέτουν τα κατάλληλα χαρακτηριστικά (π.χ. κουφάλες) για να φιλοξενήσουν το είδος αυτό.

Με βάση τις απόψεις των μελών της Επιτροπής, την επιτόπια επίσκεψη, τις θέσεις των διαφόρων Τμημάτων και τη ΜΕΕΠ ετοιμάστηκε η παρούσα Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

2. Περιγραφή και χωροθέτηση του Έργου σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Το προτεινόμενο έργο χωροθετείται στο τεμάχιο με αρ. 234 του Φ/Σχ. 52/31 στην τοποθεσία «Πούγκα» στην Κοινότητα Ανώγυρα της Επαρχίας Λεμεσού. Εμπίπτει σε Πολεοδομική Ζώνη Ζ1 (Ζώνη Προστασίας), καλύπτει έκταση 58.529 τετραγωνικά μέτρα και βρίσκεται σε υψόμετρο 450 μέτρων περίπου από την επιφάνεια της θάλασσας. Η πολεοδομική ζώνη Ζ1 καθορίστηκε καθώς η κοινότητα της Ανώγυρας είναι από τις κοινότητες για τα οποίες πάρθηκε απόφαση για να γίνει αναδασμός ο οποίος φαίνεται να είναι στα πολύ αρχικά στάδια της διαδικασίας μέχρι την ολοκλήρωση του.

Η αίτηση αφορά ιδιωτικό τεμάχιο που χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς με περίπου σύνολο 50 δέντρα (ελαιόδεντρα και χαρουπόδεντρα). Στο εν λόγω τεμάχιο υπάρχει επίσης πυκνή χαμηλή βλάστηση με χαρακτηριστικά τα είδη ξυσταριάς, μαζιού, μαυροσπαλαθιάς και θυμαριού. Ιδιαίτερα πυκνή βλάστηση με άγρια δέντρα παρατηρείται κατά μήκος του υδατορέματος που γειτνιάζει με το τεμάχιο στα ανατολικά. Η κατασκευή του έργου απαιτεί την εκρίζωση των δέντρων (50 περίπου δέντρα) και της χαμηλής βλάστησης εντός του τεμαχίου και τον καθαρισμό και την ομαλοποίηση του τεμαχίου.

Το προτεινόμενο φωτοβολταϊκό πάρκο θα αποτελείται από:

- 12.640 Φωτοβολταϊκούς πίνακες περίπου ισχύος 325 Wp έκαστο
- 12.640 m περίπου μεταλλικές βάσεις στήριξης των φωτοβολταϊκών και
- 2 υποσταθμούς της Α.Η.Κ. για τη στέγαση του εξοπλισμού ελέγχου και των οργάνων μέτρησης.

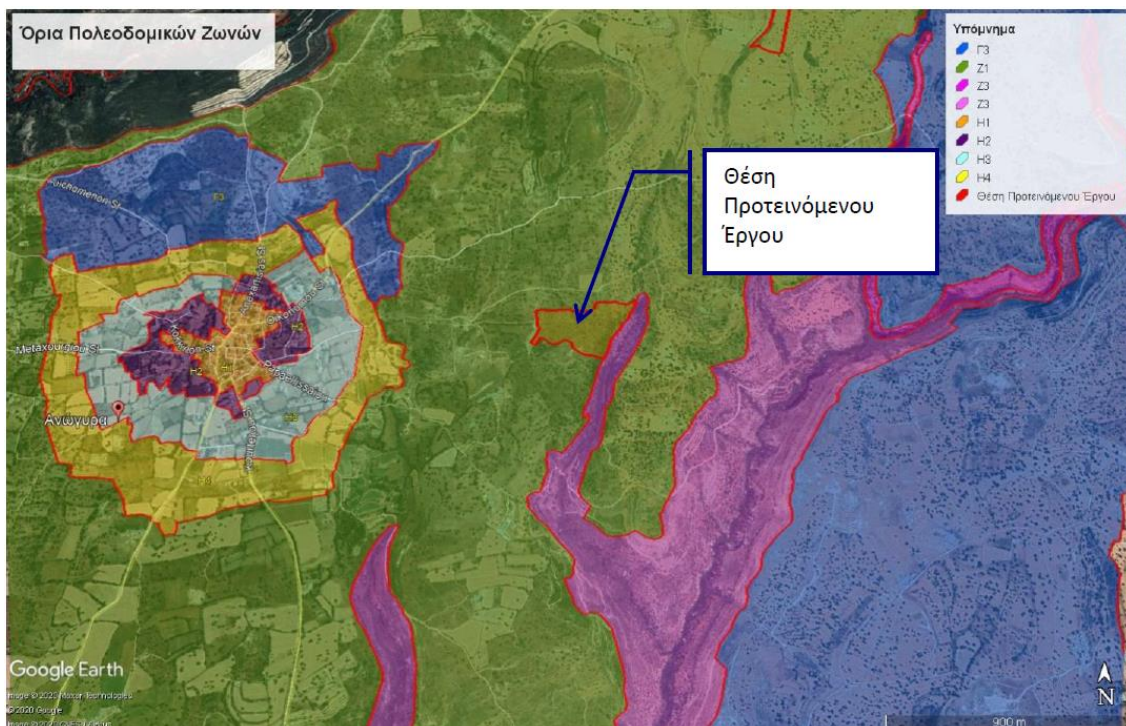
Το τεμάχιο βρίσκεται σε απόσταση 800 μέτρα ανατολικά από την πλησιέστερη κατοικία της κοινότητας Ανώγυρας και 2700 μέτρα βορειοδυτικά από την πλησιέστερη κατοικία της κοινότητας Αυδήμου. Επιπρόσθετα, απέχει 490 μέτρα περίπου από Οικιστική Ζώνη - Η4, 550 μέτρα περίπου από Γεωργική Ζώνη (Γ3), και σε απόσταση 8 Km περίπου από το Κρατικό Δάσος Ραντί.

Η προτεινόμενη ανάπτυξη δεν εμπίπτει σε περιοχή προστασίας «Natura 2000». Βρίσκεται σε απόσταση 878 μέτρα νοτιοανατολικά περίπου από την περιοχή Προστασίας Χα - Ποτάμι και 3.749 μέτρα περίπου βορειοδυτικά από την περιοχή Προστασίας «Ποταμός Παραμαλιού». Επίσης η προτεινόμενη ανάπτυξη είναι εκτός και σε απόσταση 1Km και 3.2 Km από τους διάδρομους διέλευσης αποδημητικών πτηνών (νοτιοανατολικά από την περιοχή Προστασίας Χα - Ποτάμι και βορειοδυτικά από την περιοχή Προστασίας «Ποταμός Παραμαλιού» αντίστοιχα).

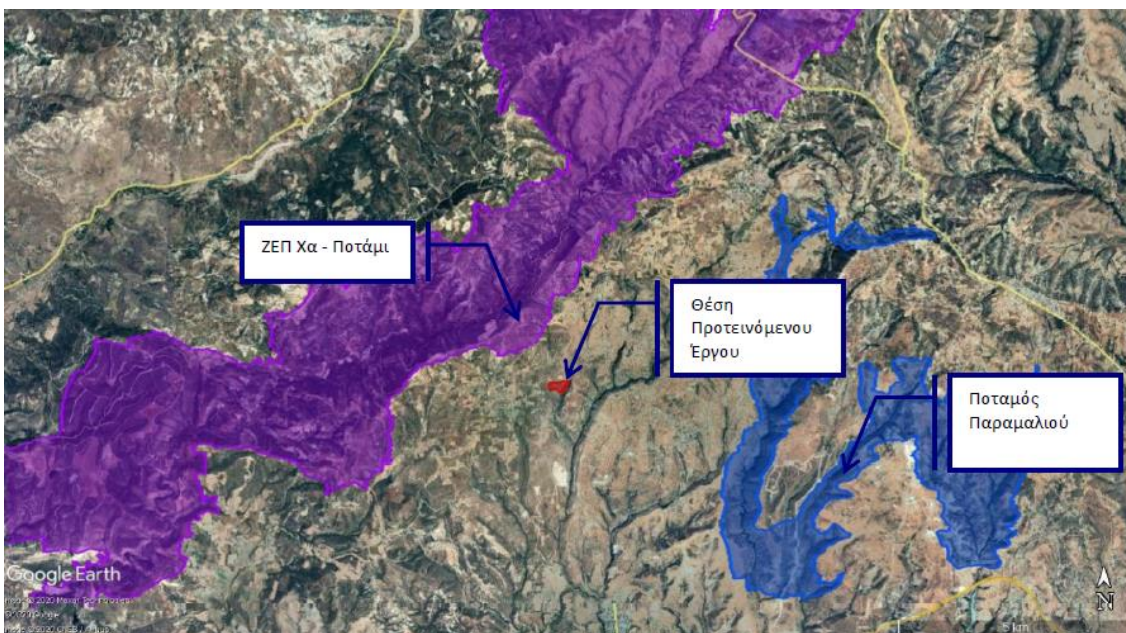
Στα πλαίσια της επιτόπιας επίσκεψης στο χώρο του έργου, διερευνήθηκε ο επηρεασμός του απειλούμενου είδους *Propomacrus cypriacus* ενός κολεόπτερου το οποίο συναντάται συχνά σε κουφάλες γέρικων χαρουπιών *Ceratonia siliqua* αφού προνύμφες έχουν βρεθεί σε σάπιο ξύλο στο είδος χαρουπιών ssp *Ceratonia siliqua*. Ζητήθηκε από τον κύριο του έργου να διευκρινιστεί κατά πόσο το κολεόπτερο αυτό έχει εντοπιστεί εντός του τεμαχίου και αν οι χαρουπιές που υπάρχουν στο τεμάχιο διαθέτουν τα κατάλληλα χαρακτηριστικά (π.χ. κουφάλες) για να το φιλοξενήσουν το είδος αυτό. Τέθηκε το σχετικό ερώτημα στον κύριο του έργου και η απάντηση που λήφθηκε ήταν ότι σε όλες τις ημέρες που είχε πραγματοποιηθεί η καταγραφή της χλωρίδας και της πανίδας στο υπό μελέτη έργο, το εν λόγω ενδημικό είδος κολεόπτερου (*Propomacrus cypriacus*), δεν είχε παρατηρηθεί πουθενά. Η μη παρουσία του κολεόπτερου αυτού ελέγχθηκε με την Ευρωπαϊκή ιστοσελίδα <https://eunis.eea.europa.eu/species/Propomacrus%20cypriacus#protected>, στην οποία δεν

αναφέρεται η παρουσία του είδους αυτού στην πλησιέστερη περιοχή Προστασίας Χα - Ποτάμι που είναι ο πλησιέστερος φυσικός οικότοπος από το προτεινόμενο έργο (σε απόσταση 878 μέτρα βορειοδυτικά του έργου) που μπορεί να φιλοξενεί το είδος αυτό.

Χάρτης 1: Χάρτης του έργου με εμφανείς τις ισχύουσες πολεοδομικές ζώνες

Χάρτης 2: Η θέση του προτεινόμενου έργου σε σχέση με την περιοχή προστασίας Χα - Ποτάμι

3. Περιγραφή των περιβαλλοντικών στοιχείων που ενδέχεται να επηρεαστούν σοβαρά από το Έργο και των πιθανών επιπτώσεων που το Έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Κατά την κατασκευή του έργου

3.1 **Χλωρίδα**- Για την κατασκευή του έργου απαιτείται η εκρίζωση των 50 περίπου δέντρων (ελαιόδεντρα και χαρουπόδεντρα). Η ανάγκη αυτή της εκρίζωσης τους είναι σημαντική απώλεια στο οικοσύστημα της περιοχής αφού τόσο το είδος όσο και το ποσοστό κάλυψης σε χλωρίδας που χάνεται από την εκρίζωση των δέντρων από το ευρύτερο περιβάλλον συμβάλλει σημαντικά στην απώλεια της πανίδας και πτηνοπανίδας και στην στέρωση της προστασίας που προσφέρει το εν λόγω τεμάχιο στην ξεκούραση και τη διακίνηση των πτηνών και θηλαστικών στον ευρύτερο χώρο της περιοχής.

3.2 **Πτηνοπανίδα**- Σύμφωνα με την ΜΕΕΠ από τα 32 είδη των πτηνών που εντοπίζονται στην ευρύτερη περιοχή του προτεινόμενου έργου (δες πίνακα 1) τα 24 προστατεύονται είτε από την Οδηγία 92/43/ ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας και στο Παράρτημα ΙΙ του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου (Ν. 153(Ι)/2003) ή/και από τη συνθήκη της Βέρνης (Παράρτημα ΙΙ) ή/και αναφέρονται στην Κόκκινη Λίστα Απειλούμενων Ειδών της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) (γνωστή ως Κόκκινη Λίστα ή Κόκκινο Βιβλίο Δεδομένων της IUCN).

A/A	Επιστημονική Ονομασία	Κοινή Ονομασία	Καθεστώς Προστασίας	Παρουσία Είδους	Καταγράφηκε στην ΠΕ	Εκτιμώμενη Ποσότητα – Αριθμός Ειδών στην ΠΕ
1	<i>Alcedo atthis</i>	Αλκυόνη	1, 2		Π	1
2	<i>Alectoris chukar</i>	Πέρδικα	2, 3		Χ, Κ	5
3	<i>Anthus campestris</i>	Ωχροκελάδα	1, 2		Π	1
4	<i>Anthus pratensis</i>	Λιβαδοκελάδα	2		Π	1
5	<i>Anthus trivialis</i>	Δεντροκελάδα	2		Π	1
6	<i>Apus apus</i>	Πετροχελιδόνο	3		Π	10
7	<i>Apus melba</i>	Ασπροπετροχελιδόνο	2		Χ, Κ	4
8	<i>Ardea purpurea</i>	Ερωδιός πορφυρός	1, 2		Π	1
9	<i>Ardeola ralloides</i>	Βατραχοφάς	1, 2		Π	1
10	<i>Buteo buteo</i>	Γερακίνα	2, 3		Π	1
11	<i>Buteo rufinus</i>	Αετογερακίνα	1, 2, 3		Π	1
12	<i>Carduelis cannabina</i>	Τσακροσγάρτιλο	2		Π	4
13	<i>Carduelis chloris</i>	Φλώρος			Π	1
14	<i>Coturnix coturnix</i>	Ορτύκι	2, 3		Π	10
15	<i>Circus aeruginosus</i>	Καλαμόκιρκος	1, 2, 3		Π	1
16	<i>Circus pygargus</i>	Καμποσιάχινο	1, 2, 3		Π	1
17	<i>Clamator glandarius</i>	Κισσόκουκκος	2		Π	1
18	<i>Coracias garrulus</i>	Κράγκα	1, 2		Π	0
19	<i>Egretta garzetta</i>	Χανούμισσα	1, 2		Π	0
20	<i>Emberiza caesia</i>	Φρυγανοτσίχλονο	1, 2		Π	1
21	<i>Hirundo rustica</i>	Σταβλοχελιδόνο	2		Χ, Κ	4
22	<i>Lanius collurio</i>	Κεφαλάς			Π	1
23	<i>Lullula arborea</i>	Πευκοτρασιήλα			Π	6
24	<i>Oenanthe cypriaca</i>	Σκαλιφούρτα			Χ, Κ	1
25	<i>Sylvia melanothorax</i>	Τρυπομάζης			Π	0
26	<i>Pandion haliaetus</i>	Ψαραετός	3		Π	0
27	<i>Pernis apivorus</i>	Σφηκιάρης	3		Π	0
28	<i>Otus scops cyrius</i>	Θουπί	3		Π	2
29	<i>Tyto alba</i>	Ανθρωποπούλι	3		Π	4
30	<i>Passer moabitic</i>	Στρούθος			Χ,Κ	26
31	<i>Columba palumbus</i>	Φάσσα			Π	12
32	<i>Pica pica</i>	Καρακάξα			Χ, Κ	8

X: Εντοπίστηκε στην περιοχή.
Π: Πιθανώς να βρίσκεται ή χρησιμοποιεί την περιοχή.
Κ: Καταγράφηκε στην ευρύτερη περιοχή σε προηγούμενες μελέτες.

1: Οδηγία 92/43. 2: Συνθήκη Βέρνης, 3: IUCN Red List.

Πίνακας 1: Η καταγραφή πτηνοπανίδας σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Τα κυριότερα είδη που απαντώνται στην ΕΠΜ είναι τα *Alcado atthis*, *Coracias garrulus*, *Lanius collurio*, *Lullula arborea*, *Oenanthe cyriaca*, *Sylvia melanothorax*.

Τα είδη *Sylvia melanothorax* και *Oenanthe cyriaca*, είναι ενδημικά της Κύπρου τα οποία απαντούν σε όλες σχεδόν τις περιοχές. Τα είδη *Hirundo rustica*, *Pandion haliaetus*, *Pernis arivorus*, είναι μεταναστευτικά για την περιοχή.

Με βάση τις πληροφορίες που αναφέρονται την βιβλιογραφία για την πτηνοπανίδα της ευρύτερης περιοχής (και εντός του τεμαχίου) αναφέρεται ότι απαντώνται 32 είδη πτηνών (δες πίνακα 1) εκ των οποίων:

- i. Τα δεκαοχτώ (18) από τα πτηνά ανήκουν στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ (που επικαιροποιήθηκε από την οδηγία 2009/147/ΕΚ) και προστατεύονται με τον Περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών Νόμο του 2003.
- ii. Τα δώδεκα (12) είδη πτηνών όπως φαίνονται στο σχετικό πίνακα προστατεύονται από τη συνθήκη της Βέρνης (Παράρτημα II).
- iii. Το *Buteo buteo*, *Buteo rufinus*, *Circus aeruginosus*, *Circus pygargus*, *Otus scops cyrius*, *Pandion haliaetus*, *Pernis arivorus* και *Tyto alba* προστατεύονται από τη Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων ειδών Χλωρίδας και Πανίδας (CITES, Παράρτημα II)].

3.3 **Αισθητική του Τοπίου-** Η παρουσία φορτηγών και άλλων μηχανημάτων μεταφοράς υλικών εξοπλισμού και πρώτων υλών κατά την κατασκευή του έργου άλλα και η παρουσία φωτοβολταϊκών πλαισίων που αντικαθιστούν το πράσινο και αλλοιώνουν ένα χώρο φυσικής ομορφιάς στη λειτουργία του έργου είναι παράγοντες που δεν μπορούν να αγνοηθούν. Πέραν του ότι η παρουσία φωτοβολταϊκών πλαισίων δεν εντάσσεται εύκολα σε ένα χώρο φυσικής ομορφιάς.

3.4 **Σκόνη-** Η σκόνη που παράγεται κυρίως κατά την κατασκευή του έργου και σε μικρότερο βαθμό κατά τη λειτουργία του έργου κατά τη διακίνηση των οχημάτων του προσωπικού το οποίο θα καθαρίζει, συντηρεί και ελέγχει τις εγκαταστάσεις, μπορεί να επιβαρύνει σημαντικά τόσο την υγεία των ανθρώπων όσο και το βιολογικό περιβάλλον της περιοχής.

3.5 **Αέριοι Ρύποι-** Οι ρύποι των μηχανημάτων και των οχημάτων που παράγονται κατά την κατασκευή του έργου εκτός ότι μπορούν να επιβαρύνουν σημαντικά την υγεία των ανθρώπων και το βιολογικό περιβάλλον της περιοχής επηρεάζουν και το κλίμα της γης στο φαινόμενο του θερμοκηπίου που προκαλούν.

3.6 **Ακουστικό Περιβάλλον-** Κατά τις κατασκευαστικές εργασίες κυρίως κατά την πασσαλόμπηξη, ανάλογα και με την ευαισθησία του κάθε είδους της πτηνοπανίδας της περιοχής, οποιαδήποτε όχληση ακόμη και περιορισμένη μπορεί να επηρεάσει την επιβίωση της.

3.7 **Υδατα-** Επηρεασμός των επιφανειακών νερών στην περίπτωση ρύπανσης από πιθανή απόρριψη υγρών χημικών αποβλήτων, μεταχειρισμένων μηχανελαίων και καυσίμων από τον εξοπλισμό κατασκευής του έργου.

3.8 **Πρόκληση Πυρκαγιάς-** Η αντιμετώπιση ενδεχόμενης πυρκαγιάς πρέπει να είναι άμεση για να αποφευχθούν οι καταστροφικές συνέπειες στο περιβάλλον αλλά και τον άνθρωπο.

3.9 **Ατύχημα στο Εργοτάξιο**

Οι εργασίες κατασκευής του έργου ενέχουν κινδύνους τραυματισμών αφού σε αυτές περιλαμβάνεται χειρωνακτικές εργασίες ή χρήση μηχανημάτων για μετακίνηση, φόρτωμα, ξεφόρτωμα και τοποθέτηση μεγάλων ή/ και βαριών αντικειμένων.

Κατά τη λειτουργία του έργου

3.9 **Αισθητική του Τοπίου**

Η χωροθέτηση των φωτοβολταϊκών πλαισίων σε χώρο που υπήρχαν δέντρα και βλάστηση, επηρεάζει αρνητικά την αισθητική του τοπίου του έργου και προκαλεί οπτική ρύπανση αφού κατακερματίζει την εικόνα του φυσικού τοπίου της περιοχής.

4. **Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις στο περιβάλλον, σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ**

Προτεινόμενα μέτρα κατά τη φάση κατασκευής του έργου

4.1 **Χλωρίδα**

Προτείνεται η δενδρώδης βλάστηση που θα αφαιρεθεί να μεταφυτευθεί. Επίσης, προτείνεται να γίνει φύτευση δέντρων στη βόρεια πλευρά του τεμαχίου.

4.2 **Αισθητική του Τοπίου-**

Η τοποθέτηση παραπετασμάτων στην περίμετρο του έργου παρεμποδίζει την εικόνα του εργοταξίου και συμβάλει στην μείωση της οπτικής ρύπανσης που μπορεί να είναι εμφανής στους κάτοικους της περιοχής. Προτείνεται όπως η περίφραξη είναι πράσινου χρώματος για να συνάδει με το φυσικό περιβάλλον.

4.3 **Σκόνη**

Τα επίπεδα σκόνης αναμένεται ότι θα μεταβάλλονται με το είδος των εργασιών και ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες οι οποίες θα επικρατούν κατά την περίοδο εκτέλεσης των κατασκευαστικών εργασιών. Για να μετριαστεί η έκλυση σκόνης στην ατμόσφαιρα προτείνονται τα παρακάτω μέτρα:

- Να αποφεύγονται οι άσκοπες μετακινήσεις των μπαζών καθώς επίσης και των μηχανημάτων στο χώρο του εργοταξίου,
- Μείωση της ταχύτητας με την οποία κινούνται τα μηχανοκίνητα μηχανήματα,
- Χρήση καλυμμάτων στα οχήματα που μεταφέρουν δομικά υλικά,
- Εάν είναι εφικτό οι διεργασίες οι οποίες εκλύουν σκόνη στην ατμόσφαιρα να περιορίζονται ή να αποφεύγονται σε περιόδους με υψηλά επίπεδα ανέμων και
- Διαβροχή της επιφάνειας των χωμάτινων οδών στις οποίες κινούνται τα οχήματα.

4.4 **Αέριοι Ρύποι**

Η δημιουργία αέριων ρύπων κατά την κατασκευή του προτεινόμενου Έργου δεν αναμένεται να είναι σημαντική εάν ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Να χρησιμοποιούνται καύσιμα με χαμηλή περιεκτικότητα σε θείο,
- Να γίνεται χρήση καταλυτικού μετατροπέα όπου μπορεί να εφαρμοστεί,
- Να γίνεται τακτική συντήρηση του εξοπλισμού και των οχημάτων,
- Να γίνεται χρήση εκσυγχρονισμένων μηχανημάτων τα οποία παράγουν μικρότερες ποσότητες αέριων ρύπων και
- Να διακόπτεται η λειτουργία των μηχανημάτων όταν δεν χρησιμοποιούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα ούτως ώστε να περιοριστούν άσκοπες εκπομπές αερίων

4.5 **Ακουστικό Περιβάλλον**

Η χρήση μηχανημάτων εξωτερικού χώρου θα γίνεται σύμφωνα με τους περί των Βασικών Απαιτήσεων (Εκπομπή Θορύβου στο Περιβάλλον από Εξοπλισμό προς Χρήση σε Εξωτερικούς Χώρους) Κανονισμούς (Κ.Δ.Π. 535/2003).

Μέτρα πρόληψης θορύβου:

- Να αποφεύγεται θόρυβος από αχρείαστες ενέργειες και να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των εργασιών
- Να γίνεται χρήση εκσυγχρονισμένων μηχανημάτων τα οποία παράγουν λιγότερο θόρυβο
- να γίνεται χρήση σιγαστήρων και ηχοπετασμάτων γύρω από τα θορυβώδη μηχανήματα.
- να γίνεται τακτική και σωστή συντήρηση τους

4.6 **Ύδατα**

Δεν αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις στα ύδατα από την κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου Έργου εάν ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Σωστός τρόπος φύλαξης των χημικών υγρών αποβλήτων (μηχανέλαια, καύσιμα κ.λπ.) στους κατάλληλους χώρους τους οποίους θα υποδείξει ο Εργολάβος του Έργου και
- Τα αστικά απόβλητα να συλλέγονται σε χημικές τουαλέτες οι οποίες θα αδειάζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα ούτως ώστε να αποφευχθεί η οποιαδήποτε διαρροή.

4.7 **Πρόκληση Πυρκαγιάς**

Εάν απαιτεί η φύση του έργου, κατά την οργάνωση του εργοταξίου εκπονείται σχέδιο πυροπροστασίας. Σε διαφορετική περίπτωση είναι απαραίτητη η ύπαρξη φορητών πυροσβεστήρων CO₂ και ξηράς κόνεως οι οποίοι πρέπει να είναι τοποθετημένοι σε θέσεις εύκολα προσβάσιμες και να ελέγχεται η καταλληλότητα τους.

4.8 **Ατύχημα στο Εργοτάξιο**

Σε περίπτωση ατυχήματος πρέπει να ακολουθείται το σχέδιο ασφάλειας και υγείας το οποίο έχει εκπονηθεί πριν την έναρξη των εργασιών κατασκευής του έργου και να ληφθούν όλα τα μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων. Στο χώρο του εργοταξίου θα υπάρχει φαρμακείο για παροχή πρώτων βοηθειών, το οποίο θα πρέπει να είναι τοποθετημένο σε εύκολα προσιτό σημείο και να επιβλέπεται ώστε να παρέχει επαρκείς ποσότητες φαρμακευτικών ειδών.

Προτεινόμενα μέτρα κατά τη φάση λειτουργίας του έργου

4.9 **Αισθητική του Τοπίου**

Η υλοποίηση της περιμετρικής περιφράξης του τεμαχίου με βλάστηση κατά την κατασκευή του έργου και η φύτευση δέντρων στη βόρεια πλευρά του τεμαχίου μπορεί να βοηθήσει στην μείωση των επιπτώσεων και στην αισθητική του τοπίου κατά τη λειτουργία του.

5. **Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση**

Δεν εφαρμόζεται καθώς το τεμάχιο του έργου δεν εμπίπτει σε περιοχή προστασίας «Natura 2000» αφού βρίσκεται σε απόσταση 878 μέτρα νοτιοανατολικά περίπου από την περιοχή Προστασίας Χα - Ποτάμι και 3.749 μέτρα περίπου βορειοδυτικά από την περιοχή Προστασίας Ποταμός Παραμαλιού.

6. **Θέση Περιβαλλοντικής Αρχής**

Κατά τη διάρκεια της ολοκληρωμένης εξέτασης των περιβαλλοντικών παραμέτρων του έργου, η Περιβαλλοντική Αρχή έλαβε υπόψη την ΜΕΕΠ, τα συμπληρωματικά στοιχεία που υποβλήθηκαν, τις ιδιαιτερότητες της εν λόγω περιοχής (είναι γεωργική περιοχή, περιοχή Υψηλής Φυσικής Αξίας, τον αριθμό και είδος δέντρων που απαιτείται να εκχερσωθούν για την κατασκευή του έργου, την πιθανή/ αναμενόμενη όχληση στην πτηνοπανίδα λόγω της εγγύτητας του με το υδατόρεμα στα ανατολικά του που φέρει πλούσια και πυκνή βλάστηση, ότι είναι περιοχή που εμπίπτει σε ζώνη Ζ1) τα χωροταξικά και περιβαλλοντικά δεδομένα του χώρου και τις θέσεις των μελών της Επιτροπής και άλλων εμπλεκομένων φορέων αλλά και τις διαπιστώσεις των μελών της Επιτροπής όσον αφορά την ποιότητα της μελέτης της ΜΕΕΠ ειδικά στα στοιχεία που προσκομίστηκαν που αφορούσαν σε καταγραφή ειδών πτηνοπανίδας τα οποία δεν εντοπίστηκαν στη συγκεκριμένη περιοχή και στο ότι καταγράφηκαν πτηνά που δεν φωλιάζουν στην περιοχή.

Οι θέσεις των μελών της Επιτροπής Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον όπως εκφράστηκαν στη Επιτροπή Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον έχουν ως εξής:

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων:

Ο εκπρόσωπος του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων αναφέρθηκε στο θέμα των καταγραφών του βιολογικού περιβάλλοντος και διευκρίνισε ότι η ΜΕΕΠ περιλαμβάνει πίνακες χλωρίδας και πανίδας, σε αυτή σημειώνεται ότι οι καταγραφές πραγματοποιήθηκαν μεταξύ Μαρτίου – Μαΐου του 2020, αλλά δεν αναφέρεται πόσες καταγραφές έγιναν.

Επίσης αναφέρθηκε στο θέμα της εκρίζωσης των δένδρων και επεσήμανε ότι στη μελέτη αναφέρεται ότι τα 50 μεγάλα δένδρα τα οποία βρίσκονται εντός του τεμαχίου θα εκριζωθούν όλα.

Στο θέμα της διαβούλευσης που πραγματοποίησε το εν λόγω τμήμα σχετικά με το εγγεγραμμένο υδατόρεμα που βρίσκεται στα σύνορα του τεμαχίου του έργου το εν λόγω τμήμα ανέφερε σε επιστολή του στις 2/6/2021 ότι

- Το τεμάχιο στο οποίο προτείνεται η ανάπτυξη βρίσκεται εκτός Ορίου Υδατοπρομήθειας της Κοινότητας Ανώγυρας σε απόσταση 650 μέτρων (περίπου) μακριά από αυτό. Με βάση τα πιο πάνω το ΤΑΥ δεν συστήνει την υδροδότηση της ανάπτυξης από την Κοινοτική Υδατοπρομήθεια. Ωστόσο το ΤΑΥ δεν φέρει ένσταση στη χορήγηση της Πολεοδομικής Άδειας, επειδή πρόκειται για ανάπτυξη (Φωτοβολταϊκό Πάρκο) , που λόγω της φύσης της δεν απαιτείται συνεχής υδατοπρομήθεια.
- Δεν επηρεάζονται εγκαταστάσεις ή/και αγωγοί του ΤΑΥ.
- Δεν διέρχεται ή/και εφάπτεται εγγεγραμμένο υδατόρεμα που να χρήζει προστασίας.
- Δεν εμπίπτει σε Ζώνη Προστασίας γεώτρησης που το νερό της να προορίζεται για Ανθρώπινη Κατανάλωση.
- Δεν εμπίπτει σε Ζώνη Προστασίας φράγματος που το νερό του να προορίζεται για Ανθρώπινη Κατανάλωση.
- Το τεμάχιο **υπέρεκειται** του Υπόγειου Υδατικού Σώματος (ΥΥΣ) CY-18 Λεύκαρα-Πάχνα. Πρέπει να αποφεύγεται η απόρριψη στερεών ή και υγρών αποβλήτων που τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια νερά αφού οι Ανώτερες Αποδεκτές Τιμές (Threshold Values – TVs), που έχουν καθοριστεί στα πλαίσια παρακολούθησης των Υπογείων Υδάτων (Αρθρ.8) και εφαρμογής της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα 2000/60/ΕΚ (ΟΠΥ), είναι αυτά του ποσίου.
- Δεν εμπίπτει σε Περιοχή Δυνητικού Σοβαρού Κινδύνου Πλημμύρας (ΠΔΣΚΠ).
- Δεν εμπίπτει σε Ζώνη Ευπρόσβλητη σε Νιτρικά (NVZ).
- Δεν αρδεύεται από Κυβερνητικό Υδατικό Έργο (Κ.Υ.Ε)

Σχετικά με το θέμα που εγέρθηκε στην επιτροπή στις 28/09/2021 κατά πόσο επηρεάζεται ο Ποταμός Αυδήμου από την προτεινόμενη ανάπτυξη και εάν πρέπει να τεθούν όροι για την προστασία του ανέφερε ότι το τεμάχιο στο οποίο προτείνεται η υπό αναφορά ανάπτυξη δεν εφάπτεται του εν λόγω υδατορέματος αλλά απέχει περίπου 50m από το Ανατολικό όριο, επομένως δεν τίθεται θέμα επιβολής των οποιονδήποτε όρων για προστασία του.

Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως:

Ο εκπρόσωπος Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως επεσήμανε ότι το τεμάχιο της προτεινόμενης ανάπτυξης απέχει 500 μέτρα από το εξωτερικό όριο της κοινότητας Ανώγυρα και βόρεια χωροθετείται άλλο φωτοβολταϊκό πάρκο και για τους πιο πάνω λόγους τοποθετήθηκε θετικά για το προτεινόμενο έργο.

Τμήμα Δασών:

Ο εκπρόσωπος του Διευθυντή Τμήματος Δασών τοποθετήθηκε αρνητικά για το προτεινόμενο έργο, διότι χωροθετείται εντός πολεοδομικής ζώνης Προστασίας Ζ1, εντός περιοχής ΥΦΑ και λόγω της μεγάλης απόστασης (3.4 χιλιόμετρα) που απαιτείται για τη σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ.

Ανέφερε επίσης ότι σε περίπτωση αδειοδότησης του έργου θα πρέπει τα δένδρα που βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του τεμαχίου να διατηρηθούν και για την τοποθέτηση των φωτοβολταϊκών πλαισίων να αφηθεί απόσταση 50 μέτρα από το ανατολικό όριο του τεμαχίου.

Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου

Ο εκπρόσωπος του ΕΤΕΚ τοποθετήθηκε αρνητικά για το προτεινόμενο έργο, λαμβάνοντας υπόψη ότι θα αποκοπούν συνολικά 50 δένδρα που βρίσκονται εντός του τεμαχίου της ανάπτυξης, ότι στην περιοχή φωλιάζουν πολλά είδη πανίδας και ότι η σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ θα δημιουργήσει περιβαλλοντικές επιπτώσεις κυρίως λόγω της μεγάλης απόστασης που απαιτείται για τη σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ.

Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας

Ο εκπρόσωπος Προϊστάμενου Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας επεσήμανε ότι όσα αναφέρονται στη μελέτη σχετικά με τις καταγραφές της πτηνοπανίδας δεν αντιπροσωπεύουν την περιοχή και έχει σοβαρές αμφιβολίες για την ποιότητα της βιολογικής αποτύπωσης που έγινε στο τεμάχιο.

Ανέφερε ότι τοποθετείται αρνητικά για το προτεινόμενο έργο διότι χωροθετείται εντός περιοχής προστασίας Ζ1, πρόκειται για απομακρυσμένη περιοχή και θεωρεί ότι από τη σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ θα υπάρξουν σοβαρές επιπτώσεις.

Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου

Ο εκπρόσωπος του Πτηνολογικού Σύνδεσμου Κύπρου ανέφερε ότι οι καταγραφές της πτηνοπανίδας κρίνονται ανεπαρκείς ως προς την ποιότητα των καταγραφών αλλά και ότι δεν δόθηκε πληροφόρηση για τον αριθμό των καταγραφών που έγιναν.

Επεσήμανε επίσης ότι δεν έγινε καταγραφή του ενδημικού είδους κολεοπτέρου *Propomacrus cypricus*. Επίσης, επεσήμανε ότι δεν εξετάστηκαν οι συσσωρευτικές επιπτώσεις από άλλα φωτοβολταϊκά πάρκα τα οποία χωροθετούνται στην περιοχή.

Τοποθετήθηκε αρνητικά για το προτεινόμενο έργο λόγω χωροθέτησης του σε απομακρυσμένη περιοχή και εντός ζώνης προστασίας Ζ1 και σε γεωργική περιοχή Υψηλής Φυσικής Αξίας, λόγω απώλειας και κατακερματισμού του ημι-φυσικού αγροτικού τοπίου που χαρακτηρίζει την περιοχή και λόγω της αποκοπής μεγάλου αριθμού δένδρων από το τεμάχιο της ανάπτυξης.

Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου.

Ο εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου επεσήμανε ότι στη μελέτη καταγράφηκαν είδη τα οποία δεν εντοπίζονται στη συγκεκριμένη περιοχή και σ' αυτή αναφέρεται επίσης ότι δεν παρατηρούνται πτηνά που φωλεάζουν, οπότε εγείρεται θέμα ποιότητας της μελέτης.

Ακολούθως, τοποθετήθηκε αρνητικά για το έργο για τους εξής λόγους:

- Λόγω χωροθέτησης του έργου εντός πολεοδομικής ζώνης Ζ1, εντός περιοχής ΥΦΑ και εντός περιοχής εξαιρετικής φυσικής καλλονής η οποία εφάπτεται ζώνης προστασίας των υδάτων Ζ3.
- Λόγω του ότι στη μελέτη δεν εξετάστηκαν οι συσσωρευτικές επιπτώσεις από άλλα έργα τα οποία χωροθετούνται στην περιοχή.
- Λόγω του ότι αναμένονται σοβαρές και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στα ενδιαιτήματα και στη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής και νοουμένου ότι όλα τα δένδρα που βρίσκονται εντός του τεμαχίου θα αποκοπούν.
- Λόγω του ότι δεν έγινε σχέδιο αποτύπωσης της βλάστησης.
- Λόγω αρνητικής προσπέλασης, νοουμένου ότι στο κτηματολογικό χάρτη της περιοχής δεν διαφαίνεται να υπάρχει δρόμος προς τη περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου.
- Λόγω του ότι για τη διασύνδεση με υφιστάμενο δίκτυο της ΑΗΚ θα χρειαστεί να καλυφθεί μεγάλη απόσταση.
- Λόγω χωροθέτησης των πυλώνων εντός εγγεγραμμένου αργακιού.
- Λόγω του ότι δεν έχει διευκρινιστεί η νομιμότητα των εργασιών βελτίωσης του υφιστάμενου μονοπατιού ικανοποιητικής προσπέλασης στην περιοχή.

Συνοψίζοντας τα πιο πάνω:

- Η υπό μελέτη περιοχή χωροθετείται εντός Πολεοδομικής Ζώνης Προστασίας Ζ1 που έχει καθοριστεί καθώς έχει ληφθεί απόφαση για αναδασμό.
- Το τεμάχιο του έργου βρίσκεται σε περιοχή αδιατάραχτη, όπου δεν χωροθετούνται οποιασδήποτε παρόμοιου τύπου αναπτύξεις.
- Βρίσκεται εντός περιοχής Υψηλής Φυσικής Αξίας, και σε περιοχή εξαιρετικής φυσικής καλλονής.
- Για την κατασκευή και λειτουργία του έργου θα απαιτείται η εκρίζωση μεγάλου αριθμού υγιών δέντρων (50 περίπου) και χαμηλής βλάστησης και απώλεια γεωργικής γης με αποτέλεσμα την απώλεια σημαντικής έκτασης τροφοληψίας σημαντικών προστατευόμενων και απειλούμενων ειδών πτηνοπανίδας που χρησιμοποιούν το τεμάχιο.
- Η σημαντικότητα της διατήρησης της φυσικής βλάστησης στο τεμάχιο ενισχύεται από το γεγονός ότι υπάρχει υδατόρεμα στο ανατολικό του σύνορο του τεμαχίου που φέρει πυκνή άγρια βλάστηση με δέντρα και η κάθε απώλεια βλάστησης γύρω από τον σημαντικό αυτό χώρο φωλιάσματος, τροφοδοσίας και ξεκούρασης της πτηνοπανίδας (στο υδατόρεμα) κατακερματίζει την έκταση που προσφέρεται για την επιβίωση των πτηνών της ευρύτερης περιοχής.
- Στην ευρύτερη περιοχή του προτεινόμενου έργου καταγράφηκαν 32 είδη των πτηνών (δες πίνακα 1) εκ των οποίων τα 24 προστατεύονται είτε από την Οδηγία 92/43/ ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας και στο Παράρτημα ΙΙ του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου (Ν. 153(Ι)/2003) ή/και από τη συνθήκη της Βέρνης (Παράρτημα ΙΙ) ή/και αναφέρονται στην Κόκκινη Λίστα Απειλούμενων Ειδών της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) (γνωστή ως Κόκκινη Λίστα ή Κόκκινο Βιβλίο Δεδομένων της IUCN).
- Το έργο βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από το πλησιέστερο δίκτυο της ΑΗΚ (3.4 χιλιόμετρα) για την οποία αναμένονται περαιτέρω περιβαλλοντικές επιπτώσεις για την σύνδεση του φωτοβολταϊκού με το δίκτυο της ΑΗΚ (και οι οποίες επιπτώσεις δεν εξετάστηκαν).

Συμπερασματικά, η απώλεια και υποβάθμιση ενδιαιτήματος των ειδών της πανίδας και πτηνοπανίδας της περιοχής, η απώλεια των περιοχών τροφοληψίας και του καταφυγίου των

ειδών που προσφέρει το τεμάχιο, και οι κραδασμοί των κατασκευών του έργου δημιουργούν προϋποθέσεις όχλησης και εκτόπισης της πανίδας και της πτηνοπανίδας. Αφορά μια περιοχή που σχετίζεται μόνο με την γεωργία, τόσο στην άμεση όσο και στην ευρύτερη περιοχή του έργου.

Με βάση τα πιο πάνω, η Περιβαλλοντική Αρχή κατέληξε ότι τα περιβαλλοντικά και χωροταξικά δεδομένα της περιοχής, δεν ευνοούν την ανάπτυξη ενός τέτοιου είδους έργου αφού με την εκχέρσωση της βλάστησης/ χλωρίδας δημιουργούνται συνθήκες για έντονες αλλαγές της γεωμορφολογίας και του τοπίου, δημιουργούνται συνθήκες που υποβαθμίζουν το ενδιαίτημα της πανίδας και πτηνοπανίδας και επηρεάζουν το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής. Οποιαδήποτε μέτρα και να ληφθούν για αποτροπή ή διαχείριση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και τα οποιοδήποτε όροι και αν τεθούν, οι επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής δεν αποτρέπονται και δικαιολογείται με βάση την βασική «Αρχή της Πρόληψης / Precautionary Principle» όπως η Περιβαλλοντική Αρχή εισηγηθεί, όπως το έργο να μην εκτελεστεί.

Η Γνωμοδότηση συνοδεύεται από Συνοπτικό Σημείωμα της Περιβαλλοντικής Αρχής (**Παράρτημα Ι**) για τον τρόπο και στο βαθμό στον οποίο ενσωματώθηκαν ή έτυχαν διαφορετικού χειρισμού τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων, όπως αναφέρεται στο Συνοπτικό Σημείωμα, που επισυνάπτεται.

Πάμπος Κυριακίδης
για Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος
Περιβαλλοντική Αρχή

Αρ. Φακ. 02.10.011.005.001.081
18 Ιουλίου 2022

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 29(3)

ΕΡΓΟ: ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΠΑΡΚΟ (4,1 MW)
ΣΤΗΝ ΑΝΩΓΥΡΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΑΡ. ΑΙΤΗΣΗΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ: ΛΕΜ/01119/2020

Στα πλαίσια του έργου υποβλήθηκαν στο Τμήμα Περιβάλλοντος οι ακόλουθες απόψεις από Τμήματα / Υπηρεσίες / Τοπικές Αρχές:

Τμήμα Γεωργίας

Σε επιστολή του στις 27 Σεπτεμβρίου 2021 το Τμήμα Γεωργίας ανέφερε ότι το εν λόγω τεμάχιο εμπίπτει εντός της Ζώνης Προστασίας (Ζ1). Από εδαφολογικής άποψης χαρακτηρίζεται ως χαμηλής γονιμότητας και αξιοποιείται γεωργικά με κάποια διάσπαρτα δέντρα ελιών και χαρουπιών, και ανέφερε ότι δε φέρει ένσταση στη δημιουργία της εν λόγω ανάπτυξης.

Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού

Σε επιστολή του στις 29 Σεπτεμβρίου 2021 η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού ανέφερε ότι δε φέρει ένσταση για την ανέγερση του έργου, νοούμενου ότι οι απόψεις των υπολοίπων εμπλεκόμενων Τμημάτων/ Υπηρεσιών είναι θετικές.

Γραπτές απόψεις από το κοινό

Στα πλαίσια διαβούλευσης δίδεται η δυνατότητα υποβολής από το κοινό απόψεων ή παραστάσεων (π.χ. ανησυχία ως προς το σχεδιασμό, τη χωροθέτηση κλπ.) στο Τμήμα Περιβάλλοντος στο διάστημα τριάντα (30) ημερών μετά την σχετική Γνωστοποίηση δημοσίευσης σε δύο (2) εφημερίδες ημερήσιας κυκλοφορίας, που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στη Γνωμοδότηση. Για το υπό μελέτη έργο, δεν υποβλήθηκαν από το κοινό οποιεσδήποτε σχετικές απόψεις ή παραστάσεις.

Οι πιο πάνω απόψεις λήφθηκαν υπόψη ως ακολούθως:

Στη Γνωμοδότηση λήφθηκαν υπόψη οι πιο πάνω απόψεις.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
18 Ιουλίου 2022

